

ALENA STAŇKOVÁ (*1939)

„Dětem se nemá ubližovat, děti potřebují vlastní rodiče“

CÍLOVÁ SKUPINA

Žáci 8. a 9. tříd základních škol a odpovídajících ročníků víceletých gymnázií

ČASOVÁ DOTACE

Jedna výuková lekce v délce 90 minut

POČET ÚČASTNÍKŮ

Pracovní list je koncipován pro práci se školní třídou, ale lze jej použít i pro práci v malé skupině žáků např. ve volitelných seminářích.

KLÍČOVÁ SLOVA

odboj, gestapo, atentát na Heydricha, internační tábor, svatobořické děti, osvobození, Kinderheim, Jenerálka, internace, germanizace, asimilace, rasová politika

CÍLE LEKCE

- žák samostatně vyhledává, třídí a kriticky hodnotí získané informace
- žák prohloubí své znalosti o událostech, které následovaly po atentátu na Heydricha
- žák se seznámí s problematikou tzv. svatobořických dětí

ANOTACE

Výuková lekce je založena na práci s autentickým pamětnickým příběhem, který byl zaznamenán v rámci žákovského dokumentaristického projektu organizace Post Bellum Příběhy našich sousedů. Žáci s pamětníci natočili rozhovor celoživotního vzpomínání a její vyprávění zpracovali do formy rozhlasové reportáže a životopisu. Celý proces zdokumentovali také fotograficky. Příběh Aleny Staňkové je zároveň uložen v mezinárodním archivu vzpomínek pamětníků Paměť národa.

Alena Staňková, rozená Vyhnisová, se narodila 25. září 1939. S rodiči žila v obci Kaznějov na Plzeňsku. Její životní osud se začal psát v momentě, kdy se gestapo dozvědělo, že její rodiče jsou zapojeni do odbojové činnosti. V létě 1942 byli zatčeni, protože pomáhali parašutistům, kteří provedli atentát na Heydricha. Byli transportováni do Terezína a poté do Mauthausenu, kde byli v říjnu 1942 zavražděni. Tehdy tříletá Alenka

byla odebrána tetě a spolu s dalšími desítkami dětí, jejichž rodiče pomáhali atentátníkům, internována v usedlosti Jenerálka v pražských Nebušicích. V roce 1944 byla převezena do tábora ve Svatobořicích, kde zůstala téměř do konce války. Po jejím skončení nepoznávala své tety a nechtěla s nimi zpět do Kaznějova, dobře znala jen svou kamarádku ze Svatobořic Nadu Vykoukovou. Nakonec začala žít s rodinou otcovy sestry, která si ji osvojila.

Specifikum aktivit této výukové lekce spočívá v tom, že pracuje se třemi odlišnými zdroji informací. Za prvé je to rozhlasová reportáž a text životopisu, který zpracovali žáci. V tomto případě je důležité si uvědomit, že žákovská interpretace pamětnického příběhu může obsahovat řadu nesrovnalostí a nepřesností. Jako další zdroj je použit odborný text Ukradené děti historičky Pavly Plaché z Ústavu pro studium totalitních režimů. A do třetice se jedná o část autentického záznamu pamětnického rozhovoru (pamětnický klip), který je veřejně přístupný na webu archivu Paměti národa.

PŘÍPRAVA

Aktivity pracovního listu jsou postaveny na práci se zdroji dostupnými na následujících webech:

pribehynasichsousedu.cz

rozhlasová reportáž, životopis

pametnaroda.cz

pamětnický klip „Návrat po válce“

skoly.pametnaroda.cz

text historické studie autorky Pavly Plaché

STRUKTURA PRACOVNÍHO LISTU

Pracovní list je rozdělen do tří na sebe navazujících částí:

1. Získáváme informace

Žáci se seznámí s pamětnickým příběhem, získané informace si postupně zapisují. Tato část obsahuje tři úkoly:

- a) poslech žákovské reportáže a četba životopisu
- b) přiřazování informací k dobovým fotografiím
- c) práce s odborným textem

2. Pracujeme s informacemi

Žáci pracují s informacemi, které zjistili v první části. Použité aktivity je vedou k hlubšímu pochopení pamětnického příběhu a jeho zasazení do širšího historického kontextu.

3. K zamyšlení

Záměrem poslední části je utřídit si získané informace a zamyslet se nad poválečným osudem pamětnice.

POUŽITÉ METODY A PRACOVNÍ POSTUPY

Analýza fotografie

Na co se zaměřit:

- vznik snímku (situace, doba, scéna a námět, cílové publikum)
- vzhled snímku (postavy, předměty, schéma kompozice)
- shrnutí (které informace lze z fotografie vyčíst a které ne, jaký odkaz a význam snímek zprostředkovává, jaký má účinek)

Společné vyprávění příběhu:

Tuto metodu použijeme pro shrnutí první části pracovního listu. Učitel „vykopne“ první větu (např. Paní Staňkové bylo...). První žák na tuto větu naváže jednou oznamovací větou, po něm pokračuje další. Když je příběh u konce, učitel řekne poslední větu a ukončí vyprávění slovem „tečka“. Cílem je vytvořit smysluplný příběh, který má začátek, zápletku, vyvrcholení, rozuzlení a závěr.

Autor: Tým vzdělávacího oddělení Post Bellum

Projekt: Uprooted – (Hi)Stories of Stolen Children during World War II, www.uprootedchildren.eu

© Post Bellum 2022

Tyto výukové materiály je možné stahovat a tisknout v nezměněné podobě (s uvedením zdroje) výhradně pro vzdělávací a nekomerční účely.